

„Megváltóm, egy kérésemet nem vetheted meg nékem:
Hogy szívem mélyén tégedet hordozhatlak, remélem,
Én bölcsőd, szállásod leszek, jövel hát tölts el engemet
Magaddal: nagy örömmel!” (329/5. dicséret)

Hálaadó

Harangszó

2001. december 25. **AZ ÁCSI REFORMÁTUS EGYHÁZKÖZSÉG GYÜLEKEZETI LAPJA** II. évf. 4.
szám

E FÖLDÖN BÉKESSÉG

„Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és e földön békesség és az emberekhez jóakarat!” Az angyallal megjelent mennyei seregek e köszöntése adja meg karácsony ünnepének alaphangját. Ó, ha minket is körülvenne, mint egykor a pásztorokat az Úrnak dicsósége, és hallanánk a szózatot: „Ne féljete, mert ímé hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme lészen: mert született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.”

Ma a földön a templomokban megcsendül az ének a mi gyülekezetünk dicséretével együtt: „Dicsőség magasságban az Istennek, Békesség legyen földön embereknek, És jó akarat mindenféle népnek és nemzetségeknek.”

Nézzük meg, hogy az angyali seregek jókívánsága megvalósult-e a Földön?

1. Van-e békesség a nemzetek között?
2. Van-e békesség a társadalomban?
3. Van-e békesség a szívben?

1: Az Úr megjelenése azt célozta, hogy mennyei béke uralkodjon a földön. Ne legyen különbség a

nemzetek között. Pál apostol a krisztusi tanítás legmélyére hatol, mikor ezt mondja: „Mindnyájan Isten fiai vagytok a Krisztus Jézusban való hit által, nincs zsidó sem görög; nincs szolga sem szabad; nincs férfi sem nő; mert ti mindnyájan egyek vagytok a Krisztus Jézusban. Nem azt akarja ezzel mondani, mintha a keresztyénség el akarná törölni a nemzetek különböző jellegét, hisz Isten akarata, hogy az emberiség különböző nemzetek családjában növekedjék fel. De minden nemzet egy a Krisztus Jézusban. Az egységnek pedig legszebb krisztusi kidomborítása: az egymás szeretete, megértése és tisztelete, jogainak elfogadása az élethez. Így van-e? Ugye, nem! Mert ma az erősebb elnyomja a gyengét, háborúba kényszerítve rabbá teszi. Ezért nincs békesség, ezért vannak lázongások és háborúk!

Békesség a földön – éneklük az angyalok -, és a Krisztus nélküli bűnös nemzeteknek, keresztyéneknek nincs békessége.

2. A társadalom mindenütt: Nyugaton és Keleten egyaránt osztályokra, kasztokra szakadt. Egyik társadalmi osztály a másikat lenézi, kisemmizi. Nem értik meg egymást. Így van ez a korosztályok

között is: az öregek lenézik a fiatalokat, a fiatalok az öregeket semmibe veszik. Így nagy szakadék támad osztályok és korok között.

Nincs békesség, hamu alatt izzik a parázs. A mai társadalmi élet megcsúfolása karácsonynak, az angyali ének üzenetének.

Mikor Nixon indult az elnöki választásra, egy kislány plakátjára lett figyelmes, az lett választási vezérszavává: „Hozz össze minket!” Ezt csak Krisztussal lehet. Pál apostol is megerősíti és bizonyosságot tesz róla: „Mert ő a mi békességünk, ki egyé tette mind a nemzetséget és lerontotta a közbevetett választófalat.” Látható és láthatatlan falak vannak a társadalomban, azok csak Krisztus szeretetével tüntethetők el. Pál azt mondja, hogy Krisztus az ellenségeskedést a keresztfá által ölte meg.

Ma minden úgy fest, hogy inkább harag van és békétlenség. Nincs nyugodt perce az embernek. A világ mámorosító itala többet jelent neki, mint a kegyelem evangéliuma. A karácsony lelke ma elüldözött, csak üzleti és emberi külsőségekben, mint ajándékozás jelenik meg. Elveszett, színtelenné és tartalmatlanná vált a karácsonyi

angyali ének. Van-e ma egyáltalán jóakarat? Találkozunk-e vele az életutunkon? Nem inkább a rosszakarát áramköre zár körül bennünket? Nincs béke az emberi szívben, mert nincs igaz öröm és boldogság sem.

E szomorú tények elmondása után vegyük észre, hogy ma mégis karácsony van. Megismétlődik a világhoz, nemzetekhez a karácsonyi angyali ének: „Dicsőség a magasságos mennyekben Istennek, és e földön békesség, és az emberekhez jóakarat!” Ez egyben parancs is. Tartsuk meg. Kövessük. Adjunk dicsőséget Istennek, mert egyedül övé a dicsőség! Törekedjünk, hogy a földön békesség legyen nemzetek közt, emberi szívünkben! És jóakarattal legyünk mindig az embertársainkhoz, még az ellenségeinkhez is!

Istentől megáldott kellemes, békés karácsonyt kívánok kedves Mindnyájatoknak!

*Molnár István
lelkipásztor*

AZ ÁCSI REFORMÁTUS TEMPLOMBAN TÖRTÉNT ÉPÍTKEZÉSEK A 19-20. SZÁZAD FORDULÓJÁN

A 19. század fordulójához közeledve az Ácsi Református Egyház nagy építkezései befejeződtek. Jól átgondolt, következetesen végigvitt évtizedek gyülekezeti szervezésének látványos eredményei ezek. Amíg idáig vezetett az út, a 19. századból két prédikátort kell kiemelnünk: Tóth Pált és Décsi Bálintot. Mindkettő kiváló képességű és képzettségű lelkész volt. Tudták, hogy mit kíván tőlük saját koruk, mit kell majd napi aprómunkával tenni a jövőért, amit ők előkészítenek, de bizonyosan nem ők lesznek az eredmények learatói. Megfontolt döntéssel emelte mindkettőt a Tatai Református Egyházmegye az esperesi székbe. Nélkülük nem így érkezett volna el a 19. század vége, s nem így kezdődött volna a 20. század.

Kelemen János lelkészi szolgálatának kezdetére – az előbbieket folytatásaként – azonban még jelentős feladatok maradtak. Kicserélésre került a toronysüveg. A gyülekezet a templomba orgonát

várt. Ez volt az elindítója már korábban a nagy alapterületű templom nyomott belső tere megemelésének. A fából épült karzatok az orgona súlyát nem bírták volna, cserére szorultak.

A várt és vállalt építkezések költségeit egy kiegyensúlyozottan gazdálkodó gyülekezet bírta csak el. A párhuzamosan folyó munkák a lelkipásztor és a világi vezetők kitűnő együttműködésének köszönhetően zökkenők nélkül zajlottak le. Ezt az egyház megalapozott anyagi helyzete, valamint gazdasági kapcsolatai tették lehetővé. A Magyar Református Egyházzal általában elmondható, hogy biztonságos anyagi helyzetét a jómódú falusi református parasztgazdaságok teremtették meg, tartották fenn. Ácson ez a tény szinte kristálytisztá példaként vizsgálható.

A gyülekezet ekkorra már igen jelentős ingatlannal, földvagyonnal rendelkezett. Ennek a gazdaságnak a működtetése sem volt egyszerű feladat. Megszervezését könnyítette a földvagon

egy részének bérletrendszerű műveltetése. Ez megosztott figyelmet követelt a presbitériumtól, mivel egy bonyolult rendszerű gazdálkodás felügyelete hárult rá. Feladatának megfelelt, megoldotta. A levéltári anyagban egyetlen jelét sem látjuk az akadozásnak.

Ugyanakkor az egyház önmaga is gazdálkodott. Ekkori adófizetőinek pontos számát nem ismerjük, de tájékoztatást ad, hogy a tárgyalt évben a révkomáromi nyomdából ezer darab egyházi adókönyvet rendelt a gondnok. Így az Ácsi Református Egyház a Dunántúli Református Egyházkerület legjelentősebb gyülekezeteinek egyike volt.

1898. január elsején a pénztárban 1557 forint 76 krajcárt találunk. Ekkor az Osztrák-Magyar Banktól az Ácsi Református Egyház 10 000 forint kölcsönt vett fel. Történt még – talán két esetben – kölcsön felvétele, de ezek pontos összegét nem ismerjük. Azt azonban igen, hogy 1902 végére a gyülekezetnek nincs tartozása.

A legjelentősebb bevétel az egyházi adó mellett - amit az egyháztagok vagyoni helyzete szerint vetettek ki – a haszonbér volt. Az előbbi gabonában fizették, az utóbbit készpénzben. A felesleges gabonát az egyház elsősorban a győri gabonapiacon értékesítette. Minden évben tekintélyes összeg került a pénztárba, az eladott akácfából. Ez meglepő lehet, de tudnunk kell, hogy az igen sok darabból álló egyházi birtok árkaiból minden télen jelentős mennyiségű akácfát termeltek ki, valamint a nehezen hasznosítható sovány földterületeken akácerdőt telepítettek. Rengeteg apróbb feljegyzés maradt fenn, ami igazolja a szigorúan kézben tartott szakszerű gazdálkodást.

. Ez a tervek valóra váltásának feltétele volt.

A vevők az egyház tagjai és a község zsidó kereskedői voltak. A gyülekezet tagjainak az egyház kamatra pénzt adott kölcsön. Ebben az időben a község legnagyobb hitelezője a református egyház volt. Oka kettős. A községben a hitelintézeteknek alacsony volt az ismertsége, helyben pedig még nem vert gyökeret a hitelszövetkezet. Bizonyosan az is az egyházi pénztár felé indította a kölcsönt vevőket, hogy a visszafizetésnél a presbitérium rendkívül belátó volt. Ebben a szerepben a döntő indítéka a kölcsönnek az emberséges segítség volt, s nem egy pénzügyi haszonszerzés. A fentiek a gazdálkodás vázlatos képét mutatják csak, de látható a sokrétű feladat.

A gyülekezet vezetői a befolyt és megtakarított pénzt a Komárom Vidéki Takarékpénztárban (Révkomárom) tartották.

Meg kell jegyeznünk, hogy a templomba járók nagy száma mellett a perselypénz összege feltűnően kevés volt. Más módok voltak szokásban a támogatásban, az úgynevezett „kegyadományok”.

A gyülekezet legnagyobb vállalkozása a régen óhajtott orgona építése volt. Orgona Alapot hoztak létre 1898-ban. Az egyre gyarapodó pénzt szintén a Komárom

Vidéki Takarékpénztárban helyezték el.

Az új karzatok ügyében építőmesterrel először 1899. február 14-én tárgyaltak Komáromban. Rendkívül nagy volt a tenni akarás üteme. 1899. február 25-én kötötték meg Komáromban a toronysüveg építési szerződését Mikus Nándor mesterrel. Május 19-én az ácsok már a csillagot tették fel a toronyra. Októberben pedig a toronysüveg építési költségeivel végleg elszámoltak. Megjavították a toronyórát, amit Dorogi László óraműves végzett el. Az órajavítással egy időben újrafestették a címlapot, az addig festett mutatókat 14 forintért aranyoztatták.

A sokirányú tevékenység felügyeletét a presbiterek egymás között felosztották. Az orgonaépítés ügye 1900-ban vett lendületet. A hangszer megrendelésére a lelkész és a rektor ez év március 7-én utazott Győrbe, felkeresték Kerékgyártó István orgonaépítőt. A mester szokatlanul rövid határidőre vállalta az építést. Ezért külön segédeket vett fel, s a munka oly gyorsan haladt, hogy április 17-én a munkadíj első részét, 1834 forintot Győrben már ki is fizették. Az első részlet befizetésének hírére megszaporodtak az egyéni felajánlások. Ebben igen jelentős szerepe volt Kelemen János lelkésznek, aki a szószékről hétről hétre igen részletes beszámolót tartott, s egyúttal buzdított az adakozásra. A karzat ügyében felesleges lett volna a részletes beszámoló, hiszen az mindenki szeme láttára épült. 1900. április 25-én a gondnok már arról számol be, hogy a karzatok vasszerkezete már készen van. Közben érkeznek hírek Győrből, hogy igen jól halad a munkával az orgonaépítő. Fizetni is kell. Ezért a gyűjtés meggyorsítására 13 körzetre osztják a községet, s minden körzetben egy-egy gyűjtőíven „szedik” a pénzt. Egészen különös, addig szokatlan gyűjtés is folyik. A községben több olyan utca is volt akkor, amelyeket kizárólag

reformátusok laktak. Ilyen volt például a Homok utca (ma Bocskai u.). Az itteni adományt az itt lakó Horváth István gyűjtötte össze, s adta át az Orgona Alap kezelőjének. Fekete Rozália községi szülész, aki szintén református volt, kérte, hogy ő a község egész területén gyűjthessen, hiszen az ő munkaterülete felölelte az egész falut. A gyűjtés lendületére talán azt a kifejezést lehetne használni, hogy sodró erejű volt. A még nem nagy múlttal rendelkező, de a környék falvaiban is megbecsült református énekkar hétről hétre szerepelt, s föllépésének díjai szintén az Orgona Alapba kerültek. Az Alapot szaporítja az elbontott karzatok anyagából befolyt összeg is. A faanyagot - továbbadásra - név szerint ismert ácsi zsidó kereskedők vették meg.

A gyülekezet vezetői 1900 nyarán sürgették Mikus Nándor építőt, hogy fokozza a karzatok építésének ütemét. Hogy ez sikerrel járjon - eltérően a szerződésben szerepelt kötelezettségtől - átvállalták az építő anyagok Komáromból való szállítását, valamint az akkor nem csekély vámot a komáromi Erzsébet hídon. Mindezt annak érdekében, hogy az orgona elkészültekor a karzat építésének késedelme ne hátráltassa az orgona felépítését. A szerződésben vállalt időt és a teljesített ütemet összevetve azt látjuk, hogy senki nem késlekedett. Az történt, hogy a gyülekezet tagjai bármit vállaltak - és ezt szó szerint kell venni! -, hogy hallhassák az orgona hangját. A sok ilyen önként vállalt költség közül egy jellemzőt írok ide. Ekkor alakították ki az új temető főútját. Jobbról is balról is 23-23 gesztenyefát ültettek. A fasor mögötti temetkezési hely, a dízsírhely árát a presbitérium 20 forintban állapította meg. A következő napokban két dízsírhelyet megváltottak. Mindegyik család 40 forintot fizetett. Ezt követően a dízsírhelyeket igen gyorsan megváltották. 40 forintnál kevesebbet senki nem fizetett, többet igen.

A gyűjtésben leginkább kitűnt presbitereket a régi papirosok név szerint felsorolják, mintegy megköszönve tevékenységüket. Így az utódok számára én is leírom e neveket: Vitáris Ferenc, Lamperth József, Lamperth Bálint, Varga Sándor, Nagy István, Péntek Lajos, Péntek Lőrinc. Ők tették a legtöbbet. Az Orgona Alapra Patzenhofer Konrád 100 forintot adományozott. Liechtenstein herceg, a község legnagyobb földesura, a kastély tulajdonosa pedig 400 forintot. (1900. okt.).

Előre vitte az ügyeket az Ácson tartott 1990. április 14-i esperesi vizitáció. Erről csupán annyit,

hogy aligha kívánhat a látottaknál felemelőbbet egyházi vezető.

Közben a pénzügyi helyzetet mérlegelve kiderült, hogy készíttethet a gyülekezet keresztelő medencét is. Eerre Manglicz Antal kőfaragó mestert kérték fel, aki azt el is készítette 350 forintért, s Orbán Ferenc kőműves állította fel. 1900. októberében elkészült a karzat. Az ekkori bejegyzés: Mikus Nándor alkalmazottjai végeztek a karzat festésével. Ekkor eladták a régi, eddig szolgálatban lévő harmóniumot 60 forintért. Annyit olvashatunk róla, hogy: „avult” állapotban volt.

Most már valóban várták az orgonát. Addig azonban több asszony összefogva egy új úrasztala állíttatását határozta el. Ezzel is Manglicz Antal kőfaragót bízták meg, aki 240 forintért 1900. december 28-ára el is készítette. Móricz János hozta haza Komáromból. Az úrasztala költségeire adományozók névsora: Özv. Péntek Sándorné sz. Péntek Julianna, Özv. Péntek Imréné sz. Szőnyi Mária, Özv. Péntek Mihályné sz. Varga Apoló, Ifj. Varga Sándorné sz. Fehér Zsuzsánna, Nagy Sándorné sz. Péntek Mária, Torma Dánielné sz. Varga Julianna. Az úrasztalára adományozók az első úrvacsorára kenyeret és bort is adakoztak. Ezt azért fontos kiemelni, mert Ácson ettől az alkalomtól kezdődően terjedt el az úrvacsorára való kenyér és bor adakozása. Korábban minden esetben az úrvacsorai jegyeket Komáromban vásárolta a gondnok.

Az orgonát nagy ünnepség közben 1900. december 17-én szállították Győrből Ácsra. Hosszan zúgtak a harangok, s „harang pénzt” gyűjtöttek a templom udvarán. December 27-én kezdték összeszerelni. Az orgonaépítő mester és segédei 8 nap alatt végeztek a munkával, s addig Fehér Károlynál laktak, Nákó József zsidó vendéglősnél étkeztek.

Az orgonaszentelés 1901. január 12-én történt meg igen nagy ünnepség keretében. Az ekkor 25 éves és egészen fiatal házaspár Csere Péter nagyapám úgy emlékezett erre az eseményre, hogy nem csupán a templom volt zsúfolva, hanem a templom és az iskolafalak közötti udvarrész is. Élénken élt benne, hogy a nyitott ajtók mellett hosszan szóló orgonajáték alatt alig tudtak énekelni az emberek, a férfiak is sírtak. Az énekkar hangja elcsuklott. Nyolcvanadik évéhez közel úgy mesélte az apró részleteket, mintha néhány napja történtek volna. Ekkora esemény volt!

A régi írárok megőrizték, hogy egy Hegedűs nevű nagykőrösi kántor „bírálta” az orgonát.

Szakmailag ő vette át, ő játszott rajta először. Jelen volt az egyházkerület püspöke is. Talán jellemezheti az ünnepség méretét, hogy csak az úrvacsora keretében 283 liter bor fogyott el. Feljegyezték! Az ünnepség után vendégséget tartottak, melyre 6 malacot vágtak le, és Csermák Hugó még négy pulykát is adományozott.

Évtizedek várakozása vált valóra 1901. januárjában. 100 éve kíséri az ácsiak énekét ez az orgona. Együtt élve át egy századot, mely hozott örömet és nyugtalanságot, mélységbe zuhanás érzését és egy ma megalapozottan várt boldog felemelkedést.

Dr. Alföldi Kálmán

ÉPÍTKEZTÜNK-ÉPÍTKEZZÜNK!

Kedves Testvéreim, az utóbbi években sokat építkeztünk; felújítottunk, szükséges karbantartásokat végeztünk el. Következtében szép a templomunk, a gyülekezeti termünk, a lelkészi hivatal és a gyülekezeti konyha. Engedjék meg, hogy a részletekre majd egy későbbi számban tekintsek vissza.

De úgy érzem, most is meg kell köszönnöm az áldozatos, önzetlen támogatást mind az anyagiakban, mind a fizikai munkában, mind a segítséget kérő imádkozásokat Testvéreimnek.

Isten velünk volt, segítette megvalósítani elképzeléseinket. Az építkezést azonban ne tekintsük befejezettnek! Tovább kell azt folytatni szívünkben, hogy a megszületett Jézus ne bezárt ajtó előtt várakozzon, hanem otthont találjon szívünkben. Ehhez kérjük Isten segítségét.

Ezekkel a gondolatokkal kívánok Istentől áldott boldog karácsonyt és új évet kedves Mindnyájuknak!

*Sebestyén Miklós
gondnok*

Egyházunk hírei-változások:

Akiket megkereszteltünk:

Németh Réka
Németh Krisztián
Németh Kristóf
Kun Krisztián
Mórocz Dorina
Gógh Krisztián
Gógh Barbara
Szabó Dalma Alexandra
Kovács Zsuzsa
Gesznér Péter
Mohácsi Csaba
Peka Gabriella
Horváth Péter
Szűcs Nikolett

Házasságot kötöttek:

Jagodics Zsolt-Mismás Katalin
Tarics László-Németh Zsanett
Balogh Béla-Tóth Szilvia
Krajcár Csaba-Ördögh Mária

Akiktől elbúcsúztunk:

Balázs Márton 80
Nagy Kálmánné
Nyéki Ilona 95
Péntek Mihályné
Száki Julianna 90
Vitáris Dániel 52
Halovics Istvánné
Németh Julianna 64
Juhász Miklós 60
Varga Sándorné
Horváth Mária 72

Pap Józsefné
Varga Márta 41
Szőnyi Gáborné
Bábik Borbála 42
Gulyás Géza 75
Sebestyén Kálmánné
Péntek Mária 82
Balázs Kálmánné
Kovács Mária 77
Novotni Ferenc 65
Polacsek Imre 77
Márkus Józsefné
Vass Krisztina 85
Tóth József 84
*Az adatok 2001.szept.1-nov.30-i
állapotot tükrözik.*

Lukátsi Vilma: Ne féljetek!

Félelmetes korban élünk,
bármerre nézünk,
nyugtalanság vibrál benne,
mintha más nem is lenne!
Ami tetszik, az ártalom,
Csupa izgalom!
A félelem már lelki állapot:
...kezdjük a napot,
és szembenéz valami!
Hogy félünk, nem merjük megvallani,
inkább kerüljük a csendet,
mert szívünk reszket.

Pedig hinnünk kellene,
hogyan ellene

mi önmagunk nem küzdhetünk,
- de van Istenünk,
akinek közelében
semmi sincs, amitől féljen
nyugtalan korunk gyermeke!
A félelmet ő győzi le!
Nem látható a fegyvere,
Mégis menedék,
Bár kőfala, sánca nincsen
erős vár az Isten!
Szeretetébe burkolózva
mintha páncél volna
a félő ember lelkén!
Nem elrejtőzni, élni bátran
Az ellenség országában,
S hallani szavát: veletek leszek!
Ne féljetek!

* * *

Ady Endre: Karácsony

Harang csendül,
Ének zendül,
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.

Minden ember
Szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumba
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.

A templomba
Hosszú sorba
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak
A magasság Istenének.

Mintha itt lenn
A nagy Isten
Szent kegyelme sugna, szállna,
Az én kedves, kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma

Istentől áldott boldog karácsonyi ünnepeket és áldásos új évet kívánunk!